

דף גידול - ארנבון

מאת: ד"ר עידו קאן

רקע כללי:

טעות נפוצה היא לחשוב, כי הארנבונים שייכים לסדרת המכרסמים. אמנם יש מספר רב של מאפיינים דומים בין שתי הסדרות אך סדרת הארנבונים (lagomorpha) היא סדרה נפרדת. טעות נוספת היא לחשוב שהארנבון והשפן הן אותה חיה. אך כאן ההבדל בין שתי החיות הוא רב. מבחינה היסטורית ארנב הבר מוזכר בכתבי בני אדם כבר מ-3000 לפנה"ס. ביות ארנב הבר אבל החל רק בימי הביניים, אז החלו להרביע ארנבים גם לצורך בשר ופרווה וגם כחיית מחמד. אמנם ארנב הבר מקורו מאירופה, בגלל חשיבותו הרבה לאדם האירופאי כמקור מזון, הובא הארנבון לכל יבשות העולם. כיום יש גזעים רבים של ארנבונים מבויתים. והם נעים מגזעים ננסיים, אשר משקלם מגיע ל-1 ק"ג ועד גזעים גדולים אשר מגיעים קרוב ל-8 ק"ג. תוחלת החיים הממוצעת של ארנבון יכולה להגיע גם עד גיל 10 שנים. אולם לרוב בתנאי שבי הארנבונים מגיעים סביב גיל 6 שנים.

תנאי גידול:

ניתן לגדל ארנבונים בתוך הבית או מחוצה לו. ארנבונים צריכים שטח גדול לנוע בו ולכן ארנבון, אשר מוחזק בכלוב קטן יחסית בבית, צריך לקבל זמן איכות מחוץ לכלוב על מנת למנוע שעמום ומחלות עקב חוסר פעילות גופנית. הכלוב הקטן ביותר, לארנב אשר מקבל פעילות מחוץ לכלוב, אמור להיות בגודל שבו יוכל הארנבון להימתח. ניתן אפילו לגדל ארנבון בבית ללא כלוב בכלל. אם אתם מודאגים מכך שיעשה צרכים בבית, אז הסירו דאגה מלבכם. ארנבונים הם חיה נקייה מאד, אשר מעדיפה תמיד לעשות צרכים במקומות מועדפים. ניתן להרגיל את הארנבון לארגז צרכים בימים הראשונים והוא כבר ידע להגיע אליו בשעת הצורך. ארנבונים היא חיה בעלת פרווה עבותה ולכן מסתדרת בקלות עם החורף הישראלי. זאת בניגוד לקיץ- יש הרבה יותר סכנה עם הקיץ הישראלי ומכות חום לארנבונים. טמפרטורה מעל 28 מעלות היא כבר קשה לארנבון. ארנבון שמוחזק בחוץ צריך הגנה מרוח, גשם ושמש ישירה. ארנבונים הם חיות נטרפות וכאלו הן צריכות מקום מסתור, על מנת להרגיש בטוחות. גם בבית חסר טורפים וסכנות יש לספק לארנבון כלי, אשר ידמה מחילה ואליו יוכל להיכנס הארנבון בקלות. אחת התכונות הדומות בין מכרסמים לארנבונים היא הצורך המתמיד לכרסם. הסיבה לכך טעונה בעובדה ששיני הארנבונים צומחות כל הזמן. בשל עובדה זו יש לספק לארנבונים מוצרים שאותם יוכלו לכרסם ולחלופין להרחיק מהם כל מוצר שיכול לסכן אותם כגון חומרים רעילים וחומי חשמל. ארנבונים המוחזקים בכלוב צריכים ריפוד בגובה אשר יספק גם ספיגה של שתן וגם מצע נוח לשכיבה. את המצע יש לנקות לעיתים תכופות, בהתאם לסוג המצע ומספר הפרטים בכלוב. ארנבונים הם חופרי מחילות מקצועיים ולכן ארנבונים המוחזקים בחוץ צריכים גבולות תת קרקעיים על מנת למנוע בריחה.

הזנה:

ארנבונים הם חיות צמחוניות. מבנה השיניים שלהם בנוי לצורך גריסה של מזון ומכיוון ששיניהם צומחות כל הזמן יש לספק להם מזון קשה מספיק על מנת שילעסו אותו מספיק. אחד המיתוסים הגדולים על ארנבונים זה שהם אוהבים גזר. אז זה נכון שארנבונים אוהבים גזר, אבל זאת טעות לתת לארנבון שלכם מזון שכזה. גזר לארנבון הוא כמו שוקולד לילד, רק שהגזר יכול להרוג. מערכת העיכול של הארנבון עובדת על פירוק של סוכרים מורכבים, כאלו שאנו בני האדם לא מסוגלים לפרק. הזנה בסוכרים פריקים ומתוקים משנה את אוכלוסיית החיידקים במערכת העיכול של הארנבונים ויכולה לגרום לשלשולים, דלקות מעיים ואפילו מוות. בשל כך ההזנה העיקרית של ארנבון צריכה להתבסס בעיקר על חציר וקטניות. חציר קשה להשיג בחנויות חיות אך קטניות יש בצורת אספסת. בנוסף יש מזון מסחרי מוכן. מזונות מסחריים רבים מכילים הרבה סוכרים פריקים ולכן צריך להמעיט בהם או לבחור מזון שרשום עליו- "מזון מאוזן ומלא לארנבונים". אם רוצים לפנק את הארנבון באוכל ביתי- המזון המומלץ ביותר הוא עלי בייבי וגם כאן כדאי להמעיט בכמויות.

דבר חשוב נוסף בהזנה של ארנבונים הוא, שארנבונים אוכלים את הצואה שלהם. מספר שעות לאחר הארוחה מפרישים הארנבונים צואה מיוחדת המכילה כמויות רבות של ויטמינים חיוניים, אשר מקורם מפעילות חיידקי מעי. הפרשות אלו חיוניות לארנבונים ואכילתם נורמאלית. את המזון והמים יש להחליף על בסיס יומיומי.

רבייה:

קשה לדעת את גיל הבגרות המינית של ארנבון, מכיוון שלא הגיל משנה אלא המשקל. ארנבונים מגיעים לבגרות מינית זמן קצר לפני שהם מפסיקים לגדול. לכן גזעים קטנים יכולים להגיע לבגרות מינית אפילו בגיל 4 חודשים, בעוד שגזעי ענק יכולים להגיע בגיל מאוחר הרבה יותר- עד 8 חודשים. זמן ההיריון הממוצע הוא סביב 30-32 יום (גם כאן יש משמעות לגזע). כמות הגורים בהמלטה גם היא תלויה בגזע, כמו גם במצב הבריאותי של הארנבונים. מספר הגורים יכול לנוע מ-4 גורים לשגר ועד 12 גורים.

ארנבת מניקה את גוריה לרוב רק פעם אחת ביום למספר דקות קצר. וזה נורמאלי!!! הגורים נשארים בקן עד לגיל 3 שבועות.

לארנבון זכר יש נטייה לסמן את סביבת המחיה שלו בריח חריף. הטיפול המניעתי היחידי לכך הוא סירוס. לארנבת שאינה פעילה מינית ואין כוונה להרביע אותה, מומלץ לבצע עיקור בגיל צעיר, מכיוון שיש להן נטייה לפתח מחלות של מערכת המין בגיל צעיר יחסית והדבר מקצר משמעותית את תוחלת החיים שלהן.

מחלות נפוצות:

- אקריות- סקביאס ואקריות אוזניים נפוצים מאד אצל ארנבונים החיים בחוץ.
- פרעושים- אותם פרעושים של כלבים וחתולים יכולים להדביק גם ארנבונים.
- שלשולים- נפוץ מאד על רקע בעיה תזונתית או עקב סטרס.
- בעיות בצמיחת השיניים.
- פסטורלה- חיידק נפוץ הגורם בעיקר למחלות בדרכי הנשימה העליונות. מחלה נגרמת בעיקר עקב בעיות היגיינה וסטרס.
- גידולים וסיבוכים במערכת המין הנקבית.
- אנצפליטוזאון- טפיל הפוגע במוח הארנבון וגורם לסימנים נוירולוגים.
- שבר של עמוד השדרה- נפוץ כאשר לא יודעים כיצד להחזיק נכון את הארנבון.

בכל מקרה של שינוי במצב הארנבון או בהתנהגותו מומלץ לפנות לווטרינר המטפל ולא להזניח. גילוי מוקדם של מחלה אצל ארנבון יכול לעשות את ההבדל בין חיים למוות.